

Bijlage 4

Gebruikelijke hulp en voorliggende voorzieningen

Besluit jeugd en maatschappelijke ondersteuning 2019

Gebruikelijke hulp

Gebruikelijke hulp is 'de normale, dagelijkse ondersteuning die partners, ouders, inwonende kinderen en/of andere huisgenoten geacht worden elkaar onderling te bieden. Hiermee wordt in de toegangsbeoordeling rekening gehouden. Het uitgangspunt is dat een leefeenheid zelf verantwoordelijk is voor het eigen huishouden, de eigen gezondheid, levensstijl en de wijze waarop het huishouden wordt gevoerd. Huisgenoten nemen daarom de huishoudelijke taken over, die de cliënt zelf niet (meer) uit kan voeren (de gebruikelijke ondersteuning). Gebruikelijke ondersteuning gaat vóór op ondersteuning in het kader van de Wmo. Daarbij wordt het volgende in aanmerking genomen:

1 *Leeftijd van de huisgenoot.*

De leeftijd van de huisgenoot is mede bepalend bij het vaststellen van mogelijkheden voor het leveren van gebruikelijke ondersteuning. Van huisgenoten van:

- a. 23 jaar en ouder wordt verwacht dat zij alle huishoudelijke taken overnemen, die de cliënt niet kan verrichten;
- b. 18 jaar tot en met 22 jaar wordt verwacht dat zij een deel van de huishoudelijke taken overnemen ter grootte van een eenpersoonshuishouden. Tot de huishoudelijke taken behoren: het schoonhouden van de sanitaire ruimte, keuken, één kamer, het doen van de was en boodschappen, het verzorgen van de maaltijden, afwassen en opruimen, eventueel begeleiden van jongere gezinsleden. Let op: verschillende onderdelen hebben een hogere vervuilingsgraad wanneer meerdere personen hiervan gebruik maken. Dit valt buiten de taken van de 18-23 jarige.
- c. 13 jaar tot en met 17 jaar wordt verwacht dat zij naar eigen mogelijkheid ingezet worden bij huishoudelijk werk zoals opruimen, tafel dekken/afruimen, afwassen/afdrogen/vaatwasser, boodschappen doen, kleding in wasmand doen, rommel opruimen, stofzuigen, bed verschoneren
- d. 8 jaar tot en met 12 jaar wordt verwacht dat zij naar eigen mogelijkheid ingezet worden bij licht huishoudelijk werk zoals opruimen, tafel dekken/afruimen, wassen/afdrogen/vaatwasser, boodschappen doen, kleding in wasmand doen
- e. 0 tot en met 7 jaar wordt geen bijdrage verwacht.

3 *Beperkingen en overbelasting.*

Als er sprake is van gebruikelijke ondersteuning dan gaat dit vóór op Huishoudelijke ondersteuning/Wmo. Is er sprake van dreigende (vastgestelde) overbelasting dan kan tijdelijk ondersteuning ingezet worden zodat de leefeenheid in de gelegenheid wordt gesteld om zelf naar een structurele oplossing te zoeken. Hiervoor zal een evaluatiemoment vastgesteld worden. Dit wordt opgenomen in de beschikking.

4 *Gebrek aan kennis.*

Het feit dat een huisgenoot de taken niet uit kan voeren, omdat hij niet weet hoe dat moet, is geen reden voor compensatie op grond van de Wmo. Er kan dan kortdurend Huishoudelijke ondersteuning toegewezen worden (maximaal 6 weken) met als doel het aanleren van ondersteuning.

5 *Aanleren huishoudelijke taken.*

Wanneer de huisgenoot niet gewoon is met het uitvoeren van (een deel van) de huishoudelijke taken, kan er een tijdelijke ondersteuning nodig zijn voor het aanleren van taken. Wanneer in

redelijkheid kan worden verondersteld dat de huishoudelijke taken niet (meer) aan te leren zijn dan kan er sprake zijn van huishoudelijke ondersteuning.

7 *Afwezigheid.*

Fysieke afwezigheid van de huisgenoot geldt in principe niet als reden voor het inzetten van huishoudelijke ondersteuning. Ieder (volwassen) mens wordt geacht een volledige school- of werkweek (inclusief reistijden) te hebben en deze te combineren met zijn huishoudelijke taken. Afwezigheid vanwege school- of arbeid gerelateerde activiteiten heeft niet tot gevolg dat de persoon deze huishoudelijke taken niet kan doen, maar dat hij de uitvoering van de huishoudelijke taken plant op momenten waarop hij wel thuis is. Ook afwezigheid vanwege overwerk, vrijwilligerswerk, sportactiviteiten etc. leiden niet tot ondersteuning. De verantwoordelijkheid voor het huishouden gaat voor op andere activiteiten. De huisgenoot dient daarom zoveel mogelijk te streven naar een zodanig activiteitenprogramma, dat zijn verantwoordelijkheden thuis daar niet onder lijden. Een andere uitzondering geldt voor langdurige afwezigheid (meer dan 6 etmalen), waardoor uitstelbare taken te lang blijven liggen. Echter wordt van de huisgenoot, in die gevallen verwacht, dat hij ernaar streeft deze situatie zo kort mogelijk te laten zijn.

9 *Kindverzorging en opvang.*

Bij uitval van één van de ouders is de andere ouder verplicht de ondersteuning en zorg voor de kinderen over te nemen. Ook dit wordt gezien als gebruikelijke ondersteuning. Gebruikelijke ondersteuning/zorg voor kinderen omvat de aanwezigheid (toezicht, ook wel 'opvang' genoemd) van een verantwoordelijke ouder of derde persoon en de 'verzorging' van het kind conform de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Voor ondersteuning, verzorging en opvang van kinderen geldt als uitgangspunt, dat het gebruik van kinderopvang of crèche als algemeen gebruikelijke voorliggende voorziening redelijk is tot 5 dagen per week.

Bij echtscheiding vervalt de zorgplicht voor de kinderen niet. Bij uitval van de verzorgende ouder moet wel onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheid van opvang van de kinderen door de niet thuiswonende ouder door te kijken naar de voor de rechtbank vastgelegde afspraken tussen de ex-echtgenoten.

Voor die perioden dat de kinderen bij de verzorgende -uitgevallen- ouder zijn, kan er dan een indicatie voor opvang zijn. Als de zorgplicht door de niet-verzorgende ouder kennelijk niet wordt nagekomen, beschouwen we de situatie als een eenoudergezin.

10 *Terminale ondersteuning of chronische situaties.*

Als huisgenoten en mantelzorger(s) zwaar belast worden met ondersteuningstaken door een chronische situatie van degene die zij moeten ondersteunen kunnen de normeringen betreffende gebruikelijke ondersteuning soepeler worden gehanteerd.

11 *Weekopname, weekenden thuis.*

Wanneer een kind of partner in de weekenden thuis komt, valt het huishouden onder gebruikelijke ondersteuning van de ouders/partner tenzij deze hier niet toe in staat zijn/is.

12 *Vakantieperiode niet thuiswonenden.*

Wanneer een kind of partner voor een vakantieperiode thuis komt, valt het huishouden onder gebruikelijke ondersteuning van de ouders/partner tenzij deze hier niet toe in staat zijn/is.

13 *Ondersteuning door partner, ouder, volwassen inwonend kind of andere volwassen huisgenoot wordt onder andere als gebruikelijke hulp beschouwd:*

- In kortdurende situaties (max. 3 maanden): als uitzicht op herstel (van de zelfredzaamheid) dusdanig is dat ondersteuning daarna niet meer nodig zal zijn.
- In langdurige situaties;

- bij normaal maatschappelijk verkeer binnen de persoonlijke levenssfeer (bezoek familie/vrienden, bezoek huisarts, brengen en halen van kinderen naar school, sport of clubjes);
- hulp bij overnemen van taken die bij een gezamenlijk huishouden behoren zoals de thuisadministratie;
- het leren omgaan van derden (familie/vrienden/leerkracht etc.) met cliënt
- ouderlijk toezicht op kinderen, de aard en mate hiervan is afhankelijk van de leeftijd van het kind.

Aanvullende voor de jeugdhulp is een richtlijn ontwikkeld ten aanzien van gebruikelijke zorg van ouders voor kinderen met een normaal ontwikkelingsprofiel in verschillende levensfasen van het kind in relatie tot aanvullende zorg in het kader van de Jeugdwet.

Bij 'gebruikelijke zorg' is sprake van een bandbreedte die behoort tot het normale ontwikkelingsprofiel. De bovengrens van deze bandbreedte is een uur zorg per etmaal boven de tijd die ouders gemiddeld kwijt zijn aan de zorg voor hun kind. Zolang de omvang van de zorg de bovengrens van deze handbreedte niet overschrijdt, betreft deze zorg gebruikelijke zorg.

1. Kinderen van 0 tot 3 jaar

- Hebben bij alle activiteiten zorg van een ouder nodig.
- Ouderlijk toezicht is zeer nabij nodig.
- Zijn in toenemende mate zelfstandig in bewegen en verplaatsen.
- Hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotorische ontwikkeling.
- Hebben een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend pedagogisch klimaat wordt geboden.

2. Kinderen van 3 tot 5 jaar

- Kunnen niet zonder toezicht van volwassenen. Dit toezicht kan binnenshuis korte tijd op gehoorafstand (bijvoorbeeld de ouder kan de was ophangen in een nadere kamer).
- Hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotorische ontwikkeling.
- Kunnen zelf zitten, en op gelijkvloerse plaatsen zelf staan en lopen.
- Ontvangen zindelijkheidstraining van ouders/verzorgers.
- Hebben gedeeltelijk hulp en volledig stimulans en toezicht nodig bij aan- en uitkleden, eten en wassen, in- en uit bed komen, dag- en nachtritme en dagindeling bepalen.
- Hebben begeleiding nodig bij hun spel en vrijetijdsbesteding.
- Zijn niet in staat zich zonder begeleiding in het verkeer te begeven.
- Hebben een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend pedagogisch klimaat wordt geboden.

3. Kinderen van 5 tot 12 jaar

- Kinderen vanaf 5 jaar hebben een reguliere dagbesteding op school, olopend van 22 tot 25 uur per week.
- Kunnen niet zonder toezicht van volwassenen. Dit toezicht kan op enige afstand (bijvoorbeeld het kind kan buitenspelen in de directe omgeving van de woning als de ouder thuis is).
- Hebben toezicht nodig en nog maar weinig hulp bij hun persoonlijke verzorging.
- Hebben begeleiding en stimulans nodig bij hun psychomotorische ontwikkeling.
- Zijn overdag zindelijk, en 's nachts merendeels ook, ontvangen zo nodig zindelijkheidstraining van de ouders/verzorgers.
- Hebben begeleiding van een volwassene nodig in het verkeer wanneer zij van en naar school, activiteiten ter vervanging van school of vrijetijdsbesteding gaan;
- Hebben een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend psychosociaal klimaat wordt geboden.

4. Kinderen van 12 tot 18 jaar

- Hebben geen voortdurend toezicht nodig van volwassenen.

- Kunnen vanaf 12 jaar enkele uren alleen gelaten worden.
- Kunnen vanaf 16 jaar dag en nacht alleen gelaten worden.
- Kunnen vanaf 18 jaar zelfstandig wonen.
- Hebben bij hun persoonlijke verzorging geen hulp en maar weinig toezicht nodig.
- Hebben tot 18 jaar een reguliere dagbesteding op school/opleiding.
- Hebben begeleiding en stimulans nodig bij ontplooiing (bijvoorbeeld huiswerk of het zelfstandig gaan wonen).
- Hebben tot 17 jaar een beschermende woonomgeving nodig waarin de fysieke en sociale veiligheid is gewaarborgd en een passend pedagogisch klimaat wordt geboden.

Vervoer jeugdhulp in relatie tot gebruikelijke zorg.

De toegang beoordeelt of er sprake is van boven gebruikelijke zorg in verband met vervoer. Dit is zorg in verband met vervoer die gelet op leeftijd en ontwikkelingsniveau van de jeugdige boven de normale, dagelijkse zorg uitgaat die van ouders en/of netwerk verwacht kan worden. Als vervoer aan de orde is moet ook gekeken of dit vervoer boven gebruikelijke kosten met zich meebrengt. Uitgangspunt hierbij is de goedkoopst adequate voorziening.

Voorliggende voorziening

Voorliggende voorzieningen zijn voorzieningen, waarop voor zover op grond van enige andere wettelijke regeling of privaatrechtelijke verbintenis, aanspraak bestaat.

De voorliggende voorziening moet beschikbaar en passend zijn. Als dit niet het geval is, dan is er geen sprake van een voorliggende voorziening. De toegangsmedewerker moet de sociale kaart goed in beeld hebben, zodat adequaat beoordeeld kan worden of een voorliggende voorziening daadwerkelijk beschikbaar en passend is. Niet relevant is of men gebruik wil maken van een voorliggende voorziening.

1. Wettelijke voorliggende voorzieningen.

Een wettelijk voorliggende voorziening is een voorziening die is neergelegd in een andere regelgeving. Hierbij kan gedacht worden aan:

- a. werkvoorzieningen (Wet werk en inkomen naar arbeid, Wet arbeid en Zorg),
- b. ondersteuningsvoorzieningen (Wlz, Zorgverzekeringswet)
- c. inkomensondersteunende voorzieningen (Participatiewet, Kinderopvangtoeslag, Belastingwetgeving).

Er kan geen reden tot ondersteuning zijn wanneer er een wettelijk voorliggende voorziening bestaat omdat deze een passende oplossing biedt voor de hulpvraag van de cliënt.

Beschikbaarheid (zoals wachtlijsten) is niet relevant. Hiermee wordt voorkomen dat de ene wet zijn verplichtingen afschuift op een andere wet.

2. Technische hulpmiddelen.

Er is geen indicatie voor Huishoudelijke ondersteuning wanneer de problemen van een cliënt afdoende kunnen worden opgelost met technische hulpmiddelen. Hulpmiddelen kunnen bestaan uit algemeen gebruikelijke huishoudelijke apparatuur, zoals een was-/afwasmachine, droger, stofzuiger etc... Deze hulpmiddelen dienen uit oogpunt van verantwoorde werkomstandigheden voor een ieder aanwezig te zijn die helpt in het huishouden. Apparaten als een droogtrommel en afwasmachine hebben de voorkeur boven het inzetten van hulp. De aanschaf hiervan is vooralsnog niet afdwingbaar omdat een droogtrommel en afwasmachine niet voor iedereen algemeen gebruikelijke apparaten zijn.

3. Huisdieren

Voor het uitlaten van huisdieren bestaan voorliggende voorzieningen. Het hebben van een huisdier is een keuze (eigen verantwoordelijkheid).

4. Particuliere hulp

Dit is geen voorliggende voorziening echter, wanneer iemand beperkingen heeft in het huishouden en daardoor aanspraak zou kunnen maken op Wmo-ondersteuning, maar gebruik

maakt van particuliere hulp, is dat een keuze van de cliënt. Gezien de (financiële en organisatorische) mogelijkheid van een cliënt zelf ondersteuning te regelen kan een verzoek om ondersteuning via de Wmo, op grond van artikel 4.2 van de Wmo worden afgewezen.

5. *Vrijwilligers*

Als vrijwilligers hun diensten structureel in zetten, dan wordt in de ondersteuning hierop aangepast.